

Z obsahu

Pavouci České republiky	2
<i>Dasumia carpatica</i> (Kulczyński, 1882), málo známý karpatský endemit	4
Pavouk <i>Bathypantes eumenis</i> (L. Koch, 1879)	5
Zajímavé sítě pavučenek	8
Zázrak regenerace	10
K rozšíření vodoucha stříbřitého na Jistebnicku	11
Slíďák dřevomilný na Třeboňsku	13
Nález aberantní populace stepníka na Svatém kopečku u Mikulova	15
Účinná metoda odchytu cedivečky kroužkované <i>Lathys humilis</i>	17
Narozeninové setkání ve Viničné	19
Gratulace k neopominutelnému jubileu významného člena ČASu	20
Pavlu Kasalovi k sedmdesátinám	22
Rozhovor s Pavlem Bezděčkou nejen o sekáčích	24
Opiliones – sběr materiálu a faunistických dat	26
Česká bibliografie 2012	26
Britská bibliografie 2012	29
Errata z minulého čísla	31
Fotokoutek	32

Arachnofauna České republiky**Pavouci České republiky**

Novým druhem arachnofauny naší republiky je *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897) – 1 ♂, 12. 5. 2011, Hodonín, cihelna, leg. et det. J. Dolanský, revidoval V. Růžička.

Dalším novým druhem arachnofauny naší republiky je *Yllenus arenarius* Menge, 1868. Písty, PP Písečný přesyp u Píst. Druh objevil a nafotografoval dne 5. 6. 2010 Aleš Pokorný, dokladový exemplář samečka lapil dne 30.4.2012 Rudolf Macek. Det. et coll. J. Dolanský, revidováno J. Bucharem.

Ke dni 31. 5. 2012 tak v České republice evidujeme 863 druhů pavouků.

Z nové verze celosvětového katalogu pavouků (PLATNICK 2012) vyplývají dvě skupiny nomenklatorických změn.

Platná vědecká jména pro nominální a troglomorfní poddruh plachetnatky pískovcové jsou nyní *Bathyphantes eumenis eumenis* (L. Koch, 1879) a *Bathyphantes eumenis buchari* Růžička, 1988. Viz samostatný článek na toto téma.

Několik druhů, řazených doposud do rodu *Pirata*, bylo přesunuto do samostatného rodu (OMELKO *et al.* 2011). Novými platnými jmény tedy jsou: *Piratula hygrophila* (Thorell, 1872), *Piratula knorri* (Scopoli, 1763) a *Piratula latitans* (Blackwall, 1841). Druh *Pirata uliginosus* (Thorell, 1856) nezasahuje svým rozšířením východně od Uralu a autoři práce jej neměli k dispozici. Jak ale upozorňuje BLICK (2012), tento druh by měl být také přeřazen do rodu *Piratula*. Jelikož tato nomenklatorická změna není v revizní práci uvedena, Platnick ji nemůže akceptovat. My ovšem můžeme uvádět *Piratula uliginosus* (Thorell, 1856) *sensu* BLICK (2012).

BLICK T. 2012: *Taxonomic news Platnick 12.0 to 12.5*. Available at <http://www.europeanarachnology.org/reports/reports.shtml>.

OMELKO M. M., MARUSIK Y. M. & KOPONEN S. 2011: A survey of the East Palaearctic Lycosidae (Aranei). 8. The genera *Pirata* Sundevall, 1833, and *Piratula* Roewer, 1960 in the Russian Far East. *Arthropoda Selecta* **20**: 195–232.

PLATNICK N. I. 2012: *The world spider catalog, version 12.5*. American Museum of Natural History, online at <http://research.amnh.org/iz/spiders/catalog>.

Vlastimil Růžička

Skákavka písečná (*Yllenus arenarius*), PP Písečný přesyp u Píst (foto: R. Macek)

***Dasumia carpatica* (Kulczyński, 1882), málo známý karpatský endemit**

Šestiočka *Dasumia carpatica* je jediným zástupcem rodu *Dasumia* u nás i ve střední Evropě. Je to karpatský endemit, jehož výskyt je dosud znám jen z poměrně malého území na rozhraní České republiky, Polska a Slovenska, tedy v pohorí a podhůří západního okraje Karpat. U nás tuto šestiočku našel poprvé dr. J. Král na Novojičínsku. Z České republiky jsou nálezy z podhůří Beskyd – PR Trojačka a okolí Hodslavic na Novojičínsku, Bílých Karpat a Vsetínských vrchů (nepublikované údaje). Dá se předpokládat, že se bude vyskytovat na více lokalitách, zejména v oblasti Beskyd a Bílých Karpat, kde zřejmě nebude vzácná. Velikost těla se pohybuje okolo 10 mm. Hlavohruď je výrazně tmavá (tmavohnědá), zadeček je šedo hnědý. Nohy jsou žlutohnědé. Na první pohled připomíná druhy rodu *Harpactea*. Obě pohlaví se dají dobře rozpoznat podle charakteristických kopulačních orgánů. Tato šestiočka obývá různé typy kamenitých lesů, a to jak listnaté, tak smíšené. Jednoho samce jsem našel i pod kůrou smrku ve smrkovém lese. Žije skrytě pod kameny, kůrou a kusy dřeva. S dospělci se můžeme setkat zejména od května do srpna.

Ondřej Machač

Dasumia carpatica, Chléviska (okres Vsetín) (foto: O. Machač)

Biotop *D. carpatica*, Lhota u Vsetína (foto: O. Machač)

Pavouk *Bathyphantes eumenis* (L. Koch, 1879)

Tuto plachetnatku lapil poprvé ve střední Evropě roku 1962 Jan Buchar na okraji balvanité suti na Vysokém kole v Krkonoších (BUCHAR 1967). Určil ji jako *Bathyphantes humilis* (L. Koch, 1879). Na více než dvacet let upadl nález v zapomnění. Že druh sebral roku 1975 v Besedických skalách Petr Bílek, to jsme zjistili až mnohem později (RŮŽIČKA 1992, 1998). Od roku 1983 jsem začal já druh sbírat v kamenitých sutích na Šumavě a později i na dalších místech. Poté ohlásili výskyt druhu v pískovcových skalních městech polští badatelé (WOŽNY & CZAJKA 1985). Ti o Bucharově nálezu nevěděli, ale dali si tu práci, půjčili si materiál pro srovnání a synonymizovali tři jména, která se k nálezu vztahovala: *Bathyphantes eumenis* (L. Koch, 1879) = *Bathyphantes simillimus* (L. Koch, 1879) = *Bathyphantes eumenoides* Holm, 1967; první jméno mělo prioritu.

Věc jsem roku 1986 konzultoval přímo s Dr. Czajkou v Ostravě na Československo-polském arachnologickém sympoziu a téhož roku jsem zjistil velmi početný výskyt druhu i v našich Adršpaško-teplických skalách. Když jsem měl materiál jak ze sutí, tak z pískovcových skal, všiml jsem si, že pavouci ze sutí jsou depigmentovaní a mají v porovnání s jedinci ze skal o 20 % delší končetiny. Tento troglomorfní materiál jsem popsal jako samostatný poddruh *B. eumenis buchari* (viz RŮŽIČKA 1988).

Jenže Rusové synonymii Poláků plně neuznali (ESKOV 1988) a pro evropský materiál určili jako platné jméno *Bathyphantes simillimus* (L. Koch, 1879) – MARUSIK *et al.* (1993) *contra* CZAJKA & WOŽNY (1985). Takže jsme podle nich od následujícího roku jméno změnili (RŮŽIČKA & ZACHARDA 1994).

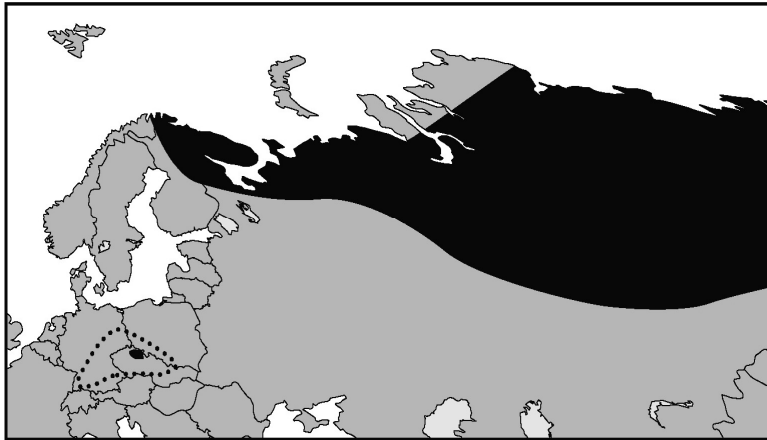
Jenže pak mi někdy roku 2007 napsal Jura Marusik, že se s Andrejem Tanasevičem do problému *eumenis* vs. *simillimus* dali, prostudovali stovky exemplářů z bratru deseti různých populací a seznali, že to je totéž. Protože přes taxonomii plachetnatěk je Andrej ten hlavní, na Jurovo doporučení jsem se – když už to bylo aktuální – v březnu 2008 zeptal Andreje, a ten mi potvrdil, že to tak je. Že té synonymii Poláků nevěřili, ale teď uznávají, že Wožny a Czajka měli pravdu. Proto jsem od roku 2009 začal zase používat pro náš materiál jméno *Bathyphantes eumenis* – „sensu WOŽNY & CZAJKA (1985); recently confirmed by Tanasevitch and Marusik *in litt.*“ (RŮŽIČKA 2011).

No a teď to Andrej konečně oficiálně publikoval (TANASEVITCH 2011). A velmi poctivě uvedl, že „je třeba říci, že Wožny a Czajka měli se synonymizací *eumenis* a *simillimus* absolutně pravdu.“ Změna se již (byť částečně zmatečně) objevila i v poslední verzi světového katalogu pavouků (PLATNICK 2012). Takže se po více než čtvrt století vracíme ke jménu, které navrhl (dnes již, bohužel, zesnulí) polští badatelé. Druh *Bathyphantes eumenis* má dva poddruhy, a to nominátní plně vybarvený poddruh *Bathyphantes eumenis eumenis* (L. Koch, 1879) a troglomorfní, depigmentovaný a dlouhonohý poddruh *Bathyphantes eumenis buchari* Růžička, 1988. První z nich obývá v široké oblasti severu Skandinávie, Sibíře, Severní Ameriky a Grónska (RŮŽIČKA 1988) nejrůznější biotopy – žije v detritu, pod kameny, ve vlhkém šterku, v zaplavovaných územích podél řek, v kamenitých horských pustinách, na pobřežních skalách; ve střední Evropě se vyskytuje pouze v omezené oblasti pískovcových skalních měst Čech a přilehlé části Polska. Druhý poddruh obývá výhradně podzemní prostory kamenitých sutí v Evropě (RŮŽIČKA 2011) (obr. 1).

Pisemnictví

- BUCHAR J. 1967: Pavoučí fauna Pančické louky a blízkého okolí. *Opera corcontica* 4: 79–93.
- ESKOV K. Y. 1988: Spiders (Aranei) of Middle Siberia. In ROGACHEVA E. V. (ed.), *Materials of fauna of Middle Siberia and neighbouring area of Mongolia*. USSR Academy of Sciences, Moscow, pp. 101–155 (in Russian).
- MARUSIK Y. M., ESKOV K. Y., KOPONEN S. & VINOKUROV N. N. 1993: A check-list of the spiders (Aranei) of Yakutia, Siberia. *Arthropoda Selecta* 2 (2): 63–79.
- PLATNICK N. I. 2012: The World Spider Catalog, version 12.5: New York, American Museum of Natural History, online at <http://research.amnh.org/iz/spiders/catalog>. DOI: 10.5531/db.iz.0001.
- RŮŽIČKA V. 1988: Problems of *Bathyphantes eumenis* and its occurrence in Czechoslovakia (Araneae, Linyphiidae). *Věst. čs. Společ. zool.* 52: 149–155.
- RŮŽIČKA V. 1992: Current results of an arachnological survey of some sandstone rock sites in Bohemia (so-called “rock cities”). *Arachnol. Mitt.* 3: 1–13.
- RŮŽIČKA V. 1998: Dosavadní výsledky arachnologického průzkumu pískovcových skalních měst. In ČÍLEK V. & KOPECKÝ J. (eds), *Pískovcový fenomén: klima, život a reliéf*. Knihovna

- České speleologické společnosti **32**. Česká speleologická společnost, Praha, pp. 113–125.
- RŮŽIČKA V. 2011: Central European habitats inhabited by spiders with disjunctive distributions. *Polish Journal of Ecology* **59**: 367–380.
- RŮŽIČKA V. & ZACHARDA M. 1994: Arthropods of stony debris in the Krkonoše Mountains, Czech Republic. *Arctic and Alpine Research* **26**: 332–338.
- TANASEVITCH A. V. 2011: On synonyms of linyphiid spiders of the Russian fauna (Arachnida, Aranei, Linyphiidae). 2. *Arthropoda Selecta* **20** (2): 129–143.
- WOŹNY M. & CZAJKA M. 1985 - *Bathyphantes eumenis* (L. Koch, 1879) (Aranei, Linyphiidae) in Poland, and its synonyms. *Polskie Pismo Entomol.* **55**: 575–582.

Obr. 1: Rozšíření druhu *Bathyphantes eumenis* v Palearktu. Černě je vyznačen hlavní subareál nominátního poddruhu *B. eumenis eumenis* na Sibiři, na severu evropské části Ruska, v přilehlé části Skandinávie a izolovaný subareál tohoto poddruhu v oblasti pískovcových skalních měst na pomezí Čech a Polska. Tečkami je ohraničen subareál troglomorfního poddruhu *B. eumenis buchari*.

Zajímavé sítě pavučenek

Při své exkurzi v NPR Rečkov dne 22. března 2012 jsem objevil v monokulturě smrčiny zajímavé sítě pavučenek. Pavučiny byly upředeny na hromadě suchých smrkových větví o rozměrech cca 3 × 5 metry a pokrývaly v podobě závoje celou hromadu (obr. 1). Jednotlivé závoje byly spojeny pruhy na husto upředěných vláken (obr. 2). V jednotlivých závojech bylo přítomno pohromadě vždy několik desítek pavouků (obr. 3), počet v celé kolonii odhaduji na několik set, možná i tisíc jedinců. Vzorek pavouků sebraný z jednoho závoje v počtu 20 ukázal, že pavučiny jsou dílem vzácné pavučinky *Nusoncus nasutus*. Ve vzorku bylo přítomno 14 samic, 3 samci a dva juvenilní jedinci. Dvacátým byl překvapivě další vzácný druh, *Saaristoa firma*. Zmínku o podobném „koloniálním“ chování uvedených druhů jsem nikde nenalezl. Obracím se na kolegy arachnology s prosbou o sdělení, zda se s podobným jevem v přírodě někdy setkali.

Antonín Kůrka

Kontakt: tonda.pavouk@centrum.cz

Obr. 1: Celkový pohled na pavučinový „závoj“ v NPR Rečkov (foto: A. Kůrka)

Obr. 2: Detail pavučiny (foto: A. Kůrka)

Obr. 3: Pavučina osídlená mnoha jedinci druhu *Nasonus nasutus* (foto: A. Kůrka)

Zázrak regenerace

Schopnost obnovy (regenerace) končetiny některých členovců je známa. U pavoukovic je nejčastěji zmiňována v souvislosti se sklípkany. To je celkem pochopitelné. Sklípkani jsou častým objektem zájmu chovatelů a ti své svěřence pozorně sledují.

Pokud je pavouk nedospělý a končetina je odlomena na správném místě, dojde k částečné regeneraci po prvním svleku (ekdyzi) a k úplné obnově končetiny po dalších svlecích.

V případě slídáka dřevomilného (*Acantholycosa lignaria*) na snímku způsobila ztrátu končetiny zřejmě noha procházejícího návštěvníka. K podobným „nehodám“ dochází na naučném chodníku přírodní rezervace Červené Blato pravděpodobně častěji. Zde se tyto pavouky vyskytují v překvapivě hojném počtu. Lákají je nejen samotné osluněné chodníky, ale především hmyz, jenž je prohrátými prkny rovněž přitahován.

Pavouci zde pozbyli svou vyhlášenou plachost a před kroky náhodných návštěvníků se jen na krátkou chvíli skryjí na boční hranu prkna. A právě při této situaci může dojít k následné amputaci končetiny. Takové chování je poměrně neobvyklé oproti zkušenostem s plachými pavouky, které můžeme vzácně pozorovat na padlých kmenech nebo poraženém dříví v NP Šumava

Jan Erhart

Acantholycosa lignaria s regenerovanou končetinou (foto: J. Erhart)

K rozšíření vodoucha stříbřitého na Jistebnicku

Vodouch stříbřitý *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757) je palearktickým druhem vázaným na čisté stojaté vody bohatě zarostlé vodní vegetací v oblastech Mezo- (Oreofytika), v nadmořských výškách 200–500 (1000) m (BUCHAR & RŮŽIČKA 2002, ŘEZÁČ 2010). BUCHAR (1992) jej z našeho území uvádí jako ohrožený druh, původně hojný na vhodných biotopech. Do připravovaného seznamu chráněných pavouků ČR je navržen v kategorii ohrožený (ŘEZÁČ 2010). Díky skrytému způsobu života pod vodou je vodouch často nalézán jednotlivě, což se odráží i v mapování, neboť byl zjištěn pouze na 35 polích síťové mapy (viz MACHAČ 2008). V Čechách se tento druh vyskytuje zvláště na Třeboňsku, v Pražské plošině, Dolním Pojizeří a v pardubickém Polabí. Z Moravy je recentně hlášen z Poodří (Studénka, Bartošovice) a ze Štramberka (MACHAČ 2011, ČESKÁ ARACHNOLOGICKÁ SPOLEČNOST 2012).

Během inventarizačního průzkumu (IP) NPP Stročov jsem 11. 5. 2012 odchytil v mělkém a osluněném litorálu rybníčku Stročovský (ochranné pásmo zvláště chráněného území) celkem 6 exemplářů (1 ♂, 1 ♀, 4 juv.) *A. aquatica*. Pavouci byli loveni vodní sítkou a vybírání z odumřelé fytohmoty, především ostřic (*Carex* spp.). Litorál byl prohrátý, 20–60 cm hluboký, téměř bez makrofytní vegetace. Na několika místech dominoval jen okřehek menší (*Lemna minor*) (MORAVEC 2012a). Nález *A. aquatica* v NPP Stročov je novým údajem o jeho výskytu v mapovém poli 6453 (MORAVEC 2012b). Materiál je uložen *in coll. mea* a ve sbírce M. Klauudyse. Další doklad, tentokrát z území CHKO Blaník, pochází z Načeradce (6355) (Česká arachnologická společnost 2012).

NPP Stročov (629–637 m n. m., 1,92 ha, vyhl. 1990) se nachází na SV okraji obce Libenice (okr. Tábor) pod hrází rybníka Stročovský. Území zahrnuje kulturní vlhkou louku s převažujícími společenstvy svazu *Molinion* a *Violion caninae* a s výskytem všivce ladního, prstnatce májového a především kriticky ohroženého rozchodníku huňatého (*Sedum villosum*). ZCHÚ je součástí přírodního parku Jistebnická vrchovina (ALBRECHT 2003).

Děkuji Ing. Mgr. Martinu Klaudysovi (CHKO Blaník, Louňovice pod Blaníkem) za umožnění průzkumu ve zvláště chráněném území. IP byl realizován v rámci projektu Implementace soustavy Natura 2000 v územích v péči AOPK a jejich monitoring.

ALBRECHT J. (ed.) 2003: Českobudějovicko. In: MACKOVČIN P. & SEDLÁČEK M. (eds): *Chráněná území ČR, svazek VIII*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha a EkoCentrum, Brno, 808 pp.

BUCHAR J. 1992: Vodouch stříbřitý. Vodnár stříbristý. *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757). In: ŠKAPEČ L. (ed.), *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR. 3. Bezobratlí*. Příroda, Bratislava, p. 52.

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of Spiders of the Czech Republic*. Peres Publishers, Praha, 351 pp.

ČESKÁ ARACHNOLOGICKÁ SPOLEČNOST 2012: Mapy rozšíření pavouků České republiky. *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757). <http://arachnology.cz/cas/distribution.aspx?l=cz&o=ara&f=cybaeidae&s=argyroneta%20aquatica&c=gridmap> (12. 5. 2012)

MACHAČ O. 2008: *Argyroneta aquatica* – vodouch stříbřitý. *Natura Bohemica*, příroda České republiky, <http://www.naturabohemica.cz/argyroneta-aquatica/> (12. 5. 2012)

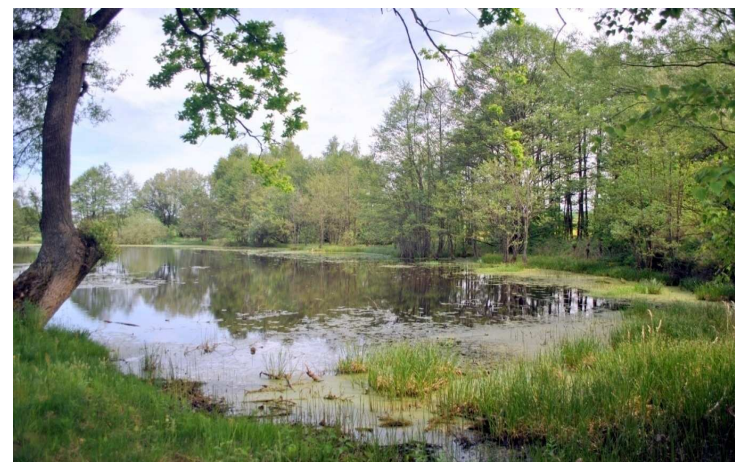
MACHAČ O. 2011: Vodouch stříbřitý ve Štramberku. *Pavouk* 31: 7.

MORAVEC J. 2012a: Diskuse k Červenému seznamu pavouků České republiky. *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757). Česká arachnologická společnost, <http://arachnology.cz/cas/discussions.aspx?l=cz&f=Cybaeidae&s=Argyroneta+aquatica&c=&g=bit&a=grp> (12. 5. 2012)

MORAVEC J. 2012b: Mapování druhů – detail pozorování. Záznam 13471. *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757) – vodouch stříbřitý. In BioLib.cz, <http://www.biolib.cz/cz/species/mappingdetail/id13471> (12. 5. 2012)

ŘEZÁČ M. 2010: Diskuse k Červenému seznamu pavouků České republiky. *Argyroneta aquatica* (Clerck, 1757). Česká arachnologická společnost, <http://arachnology.cz/cas/discussions.aspx?l=cz&f=Cybaeidae&s=Argyroneta%20aquatica&c=&g=all&a=dat> (12. 5. 2012)

Josef Moravec

Biotop vodoucha stříbřitého (*Argyroneta aquatica*) v NPP Stročov (foto: J. Moravec)

Slíďák dřevomilný na Třeboňsku

Slíďák dřevomilný *Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1757) (obr. 1) je vzácným palearktickým druhem pavouka s boreomontánním rozšířením. Preferuje klimaxová stanoviště Oreofytika v nadmořských výškách 600–1200 m. V České republice je nalézán na padlých kmenech stromů na lesních pasekách v CHKO Orlické hory (DOLANSKÝ 1996), CHKO Beskydy a v NP Šumava (BUCHAR 1992; BUCHAR & RŮŽIČKA 2002). V Červeném seznamu (RŮŽIČKA 2005) je zařazen do kategorie ohrožený (endangered). Během inventarizačního průzkumu (IP) v národní přírodní rezervaci Červené blato (obr. 2), při kontrole oknových pastí pro sběr saproxylických brouků („window traps“), jsem našel na osluněném pahýlu padlého kmene borovice jednu samici *A. lignaria*. Okolní biotop tvořila mýtina na okraji blatkového boru as. *Vaccinio uliginosi-Pinetum rotundatae*, v nadm. výšce 470 m.

Materiál: Bohemia mer., CHKO Třeboňsko, NPR Červené blato (7154), 9. 6. 2011, 1 ♀, observ. & det. J. Moravec (rev. A. Kůrka).

Na konzultační schůzce na Správě CHKO v Třeboni v září 2011 jsem o nález tohoto vzácného a ohroženého pavouka referoval. Slíďák *A. lignaria* je z Třeboňska znám pouze ze dvou lokalit, avšak nálezy nebyly doposud publikovány*. Výskyt *A. lignaria* v tomto území (s přihlédnutím k poměrně nízké nadmořské výšce) představuje další cenný faunistický údaj pro arachnofaunu jižních Čech.

Mé poděkování patří Ing. Jiřímu Neudertovi (SCHKO Třeboňsko, Třeboň) za umožnění průzkumu ve zvláště chráněném území. IP byl realizován v rámci projektu Implementace soustavy Natura 2000 v územích v péči AOPK a jejich monitoring.

BUCHAR J. 1992: Slíďák dřevomilný. Sliedič. *Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1757) [The wolf spider *Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1757)]. In ŠKAPEČ L. (ed.), *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR. 3. Bezobratlí. Příroda*, Bratislava, p. 50 (in Czech).

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of Spiders of the Czech Republic*. Peres Publishers, Praha, 351 pp.

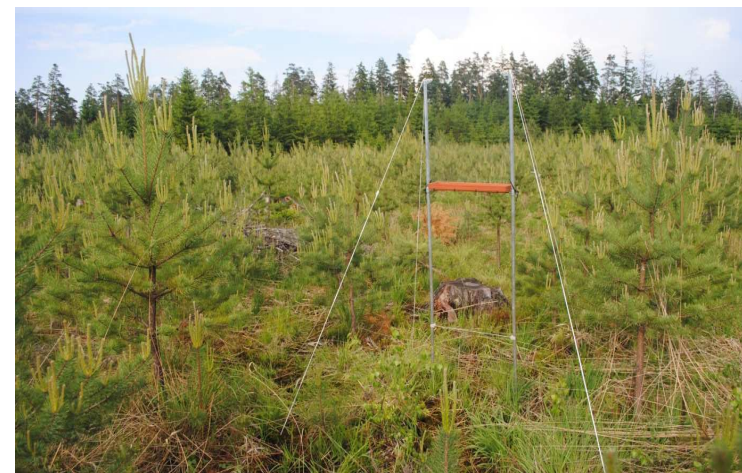
DOLANSKÝ J. 1996: Nález slíďáka dřevomilného *Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1757) (Araneida: Lycosidae) v Orlických horách. Find of wolf spider *Acantholycosa lignaria* (Clerck, 1757) (Araneida: Lycosidae) in Orlické hory Mts. *Vč. sb. přír. – Práce a studie 4*: 185 (in Czech, English summary).

RŮŽIČKA V. 2005: Araneae (pavouci). In FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds), *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, pp. 76–82.

Josef Moravec

Obr. 1: *Acantholycosa lignaria* (foto: J. Moravec)

Obr. 2: Biotop slíďáka dřevomilného v NPR Červené blato (foto: J. Moravec)

* Poznámka redakce:

Výskyt druhu *Acantholycosa lignaria* na Třeboňsku je znám již tři roky, a to z lokalit PR Losí blato u Mirochova (KŘIVAN & JELÍNEK 2009) a PR Široké blato (KŘIVAN & JELÍNEK 2010).

Osobně jsem tohoto slíďáka pozoroval (spolu s A. Jelínkem) na Losím blatě 28. 5. 2010 (posléze jsem sledoval i jeho epigamní chování); dokladový materiál (2 ♂♂, 1 ♀) je uložen v Národním muzeu v Praze pod evidenčním číslem P6A-5346.

KŘIVAN V. & JELÍNEK A. 2009: Entomologický inventarizační průzkum vybraných skupin hmyzu v PR Losí blato u Mirochova. *ZO ČSOP Kněžice*, 23 pp. (nepublikovaná zpráva).

KŘIVAN V. & JELÍNEK A. 2010: Entomologický inventarizační průzkum vybraných skupin hmyzu v PR Široké blato. *ZO ČSOP Kněžice*, 22 pp. (nepublikovaná zpráva).

Petr Dolejš

Nález aberantní populace stepníka na Svatém kopečku u Mikulova

Dne 26. 5. se uskutečnila exkurze na Svatý kopeček u Mikulova, a to ve velmi pestrém složení: arachnologickou část zastupoval Stanislav Macík s Janem Korbou, lékaře zastoupila Klára Míková, která se nakonec ukázala jako nejpłodnější nálezce. Dále se přidal entomolog s širokým záběrem zájmů Josef Moravec, který zároveň prováděl inventarizaci lokality, a fotografická dvojice Radek Šich spolu se Zdenou Jandáskovou.

Z počátku se exkurze nejevila nijak zajímavě – nacházeli jsme klasické druhy pálavských skalních stepí – *Philaeus chrysops*, *Drassodes lapidosus* či *Atypus muralis*. Stereotyp opakujících se druhů byl však záhy narušen Klárou, která nás přivolala k neobvyklému úkazu. Nalezla naprosto nevidaně rozsáhlou nadzemní pavučinovou stříšku pokrytou kribelovým vlášením. Stříška byla téměř 20 cm dlouhá a byly do ní mistrně zapleteny okolní kavyly tak, že i přes svoji velikost byla těžko rozpoznatelná. Mně samotnému se zprvu nechtělo věřit, že by strůjcem tohoto veledíla mohl být celkem malý stepník rudý, jenž se na této lokalitě běžně vyskytuje. Jaké překvapení se nám však dostalo, když jsme poodkryli stříšku a uzřeli nebývale široké ústí nory, jež vedla kamsí mezi vápencové kameny (obr. 1). První vzrušení bylo zde: máme tu naprosto gigantické lapací zařízení, které by mělo patřit tak malému druhu, jako je *Eresus kollari*? Nevěřili jsme... Začali jsme proto ihned lákat jeho obyvatele, aby se nám ukázal v plné své kráse. Po chvíli z nory vylezla nádherná samice stepníka, avšak dosti jiného vzhledu, než jsme dosud znali.

Dovolte pár slov k morfologii – hlavohruď dosahovala délky 7 mm, celková délka těla pak 19 mm. Abdomen dorso-ventrálně zploštělý s výraznými světlými chloupky při bázi hlavohrudi. Světlé dlouhé chloupky pak pokračují po celé hlavohruď a hustota vrcholí v hlavové části a u kořene chelicer (obr. 2). Nejedná se o žlutou nebo oranžovou barvu jako u *E. moravicus*, ale o značně vybledlou béžovou až bílou. Čelní část hlavohrudi značně vyvýšená, chelicery mohutně vyvinuté, podobně jako u *E. moravicus*. Spodní části tibií všech kráčivých nohou značně ochlupené.

Skutečně se tato samice stepníka na první pohled lišila od všech ostatních samic druhů *E. kollari* a *E. moravicus*, které jsme dosud pozorovali (obr. 3). Proto jsme na místě odchytli tři samice (jednu adultní a dvě subadultní), které poputují k Milanu Řezáčovi na pečlivé

přezkoumání. Po zaslání podrobných fotografií jsme byli obeznámeni s tím, že PR svatý kopeček u Mikulova je skutečně jedinou známou lokalitou v ČR, kde se vyskytuje tato zvláštní forma stepníka. Kromě ČR je tato forma známa ještě z Rakouska a Maďarska. Jelikož jsou však samci adultní na podzim tak jako u druhu *E. kollari*, domníváme se, že se jedná pouze o jakousi aberaci tohoto druhu. Morfologické znaky jsou však značně odlišné – nedělejme tedy ukvapené závěry a počkejme si na závěrečný verdikt od skutečného odborníka.

Jan Korba

Obr. 1: Ústí nory (foto: J. Korba)

Obr. 2: Samice stepníka (foto: J. Korba)

Eresus sp.

Eresus kollari

Eresus moravicus

Obr. 3: Srovnání se zbylými moravskými stepníky (foto: J. Korba)

Účinná metoda odchytu cedivečky kroužkované *Lathys humilis*

Cedivečka kroužkovaná *Lathys humilis* (Blackwall, 1855) (obr. 1) je v Katalogu pavouků ČR (BUCHAR & RŮŽIČKA 2002) udávána z pouhých 10 čtverců síťového mapování. Dvakrát jsem ji našel i v okolí Pardubic při oklepávání keřů a stromů na okraji lesa. Dále byl tento druh byl přítomen také v materiálu z Malaisého pasti (z lokality Bludy nedaleko Žehuňského rybníka, Bohuslav Mocek leg.), což potvrzuje jeho vazbu na stromové a keřové patro. Zajímavé bylo zjištění, že se cedivečka kroužkovaná hojně vyskytuje i v areálu pardubického zámku, kde řadu let pavouky sbírám, a přitom jsem její výskyt dříve nezaznamenal.

Na valech kolem zámku roste množství dřevin, mezi nimi i přestálé ovocné stromy. Jejich koruny nejsou ošetřovány a zůstávají na nich uschlé větve s odlupující se kůrou a s tenkými větvičkami porostlými řasou a lišejníky (obr. 2). Právě na těchto místech lze jedince cedivečky kroužkované poměrně dobře odchytit, a to odlámaním větviček, sloupnutím kůry a jejich následným rozmělněním na sítě prosivadla.

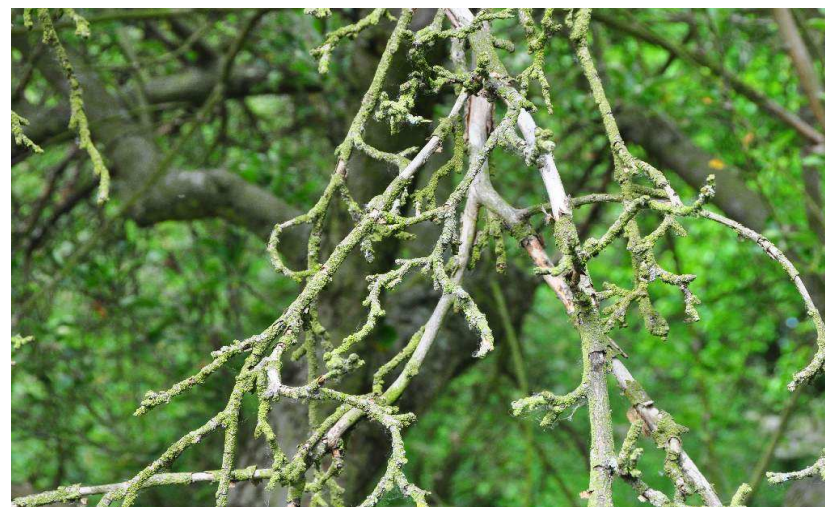
Krycí zbarvení má velmi účinné, v lavórku mezi úlomky lišejníků a kůry lze tyto pavoučky zpozorovat, teprve když se začnou hýbat. Mláďata lze nalézt na podzim a časně na jaře, dospělce především během dubna a května. Je pravděpodobné, že při cíleném sběru v opuštěných sadech a starých zahradách bude cedivečka kroužkovaná nalezena na mnoha dalších lokalitách v teplejších oblastech naší republiky.

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. 2002: *Catalogue of Spiders of the Czech Republic*. Peres Publishers, Praha, 351 pp.

Jan Dolanský

Obr. 1: Samička cedivečky kroužkované *Lathys humilis* (foto: R. Macek)

Obr. 2: Suchá větev jabloně – mikrohabitat cedivečky kroužkované *Lathys humilis* (foto: J. Dolanský)

Narozeninové setkání ve Viničné

Sto devátý arachnologický seminář v Praze se vyznačoval vysokou účastí. Tentokrát totiž nešlo jen o každoroční příležitost setkat se s přáteli a kolegy arachnology, nebo o vyslechnutí si jejich odborných příspěvků. Desátý březen 2012 byl výjimečný svou slavnostní náladou, která se již od počátku vznášela v prostorách 2. patra PřF ve Viničné ulici. Vždyť své narozeniny, a to kulaté 80., neslavil nikdo jiný, než vážený a milý profesor **Jan Buchar**.

Atmosféru nepokazila ani skutečnost, že pan profesor se ze zdravotních důvodů nemohl dostavit. Přítomnost jeho ducha však navodila vřelá slova jeho nejbližších: Lenky Kubcové, Jana Žďárka, Vlastíka Růžičky a Zuzany Krumpálové. Z jejich úst jsme se, kromě jiného, dozvěděli o Bucharových začátcích a osudovém podobenství s Milošem Formanem.

Někteří z nás pak měli příležitost mu osobně poblahopřát díky malému telekomunikačnímu mostu, jenž mobilní telefon kolující z ruky do ruky v danou chvíli představoval. Ale k tomu došlo až později, po skončení formální části arachnologického setkání. Tedy v době, kdy započala samotná oslava s bohatým pohoštěním.

Kromě možnosti popovídat si s ostatními se sklenkou výborného vína v ruce to byla příležitost prohlédnout si všechny dary, kterými byl oslavenec obdarován.

To, co jsme však Janu Bucharovi všichni svorně přáli, bylo brzké uzdravení.

Jan Erhart

Hromadné foto ze 109. arachnologického semináře (Praha, 10. březen 2012) (foto: M. Kubec)

Gratulace k neopominutelnému jubileu významného člena ČASu

Dne 19. března 2012 oslavil doc. MUDr. **Pavel Kasal**, CSc. své sedmdesáté narozeniny. Bylo by zcela nesprávné, kdybychom rozrůstající se členské základně ČASu nepřipomněli značné zásluhy tohoto arachnologa o poznání arachnofauny Čech. Kromě toho, že je znám jako pediatr známé Motolské nemocnice, autor mnohých publikací z oboru lékařské informatiky a informační vědy, projevil celou řadu významných společenských aktivit, jako např. aktivní účastník orientačního běhu, kde též působil jako doprovázející lékař československého mužstva při jeho výpravách do zahraničí. Jinou takovou zálibou se mu stal výzkum české arachnofauny, který uskutečňuje od roku 1972, kdy se přihlásil k právě založenému Arachnologickému centru ustavenému při Katedře zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, a účastnil se tak i první sběrací exkurze do okolí Zruče nad Sázavou. Postupem času se stává významným účastníkem dalších sběracích exkurzí i arachnologických seminářů. Zřetelně se to projevilo, když byly na počátku devadesátých let zavedeny Arachnologické medaile (za největší počet nasbíraných pavouků, respektive druhů, respektive za počet druhů, které žádný jiný účastník nenalezl), na každé exkurzi získal, alespoň z jedné těchto disciplín, zlatou. Podobně skvělým počinem byl nález druhu *Mysmenella jobi* v blízkosti Slapské přehrad, jímž obohatil znalosti české arachnofauny o zcela novou čeleď Mysmenidae.

Občas se našich exkurzí nebo jednání účastnily i jeho paní, primárka Vinohradské nemocnice, nebo dcera, tehdy studentka medicíny. Pavel Kasal se vždy významnou měrou podílil na seminářových diskusích. Altruisticky přispíval svým automobilem k přemísťování účastníků exkurzí, dokonce se sám na jejich organizování podílel. Prostě řečeno, vždy výtečným způsobem zapadl do kolektivu českých arachnologů.

Do dalších let mu proto přejeme kromě zdraví i štěstí, které, jak známo, právě pavouci přinášejí.

Jan Buchar, čestný předseda ČASu

Exkurze ve středním Povltaví (červen 1991) – lokalita Kobyli draha: F. Zbytek, Z. Kasalová ml., Z. Kasalová, J. Buchar, V. Růžička, P. Kasal a I. Chvátalová

BAREVNÉ PLÁČKY NA HRUDI NEJLEPŠÍCH SPŘÍZELŮ?
EXKURZE „POVLTAŮ 91“ : 1. MÍSTO: PAVEL KASAL
4. MÍSTO: JAN BUCHAR
3. MÍSTO: VLASTÍK RŮŽIČKA

Pavlu Kasalovi k sedmdesátinám

Pavla jsem poprvé potkal na Křivoklátě, při schůzi tehdejší Arachnologické sekce. Rok už si nevzpomínám, ale bylo to přibližně v roce 1997. Přijel jsem tam jakožto vyjukaný studentík s amatérským zájmem o pavouky po celodenní vlakové anabázi až z dalekého Brna. Při večeři a pivu v místní hospodě si k nám (se mnou u stolu byl Milan Řezáč, Honza Dolanský a Honza Erhart) greenhornům přisedl agilní pán ve středních letech. Měl jsem pocit, že se se všemi ostatními zná a k nám si sedl právě proto, že ho lákaly věci neznámé. A to jsme v tu chvíli byli právě my (já tedy určitě). Ten pán se jmenoval Pavel Kasal a dnes vím, že touha odhalovat neznámé, přinášet do zaběhaných pořádků nové impulsy, chuť myšlenkově experimentovat a hlavně se arachnologií (a nejen jí) bavit, jsou vlastnosti Pavlovi více než vlastní. Jen pro připomenutí – už během prvních pár let, kdy jsme se s Pavlem u pavouků potkávali, zkoumal Pavel aspekty jak arachnologie a arachnologologie (věda zkoumající arachnology), tak různorodé jako například: Jak závisí pozice trichobothrie u stromových plachetnatků na výšce nad zemí, v jaké pavouk žije? Jak nejlépe zazpívat mezinárodní arachnologickou hymnu? Jak nejlépe předpovědět přítomnost pavouka na základě jeho bratrských a sesterských druhů, aniž bychom na lokalitě museli sbírat? Jak vybrat krásná česká libozvučná a zároveň výstižná jména pro všechny naše snovačky? Jak namotivovat mladé (i starší) arachnology k tomu, aby zadávali data do databáze? S tím posledním mě opravdu doběhl a jeho soutěž o nejlepšího sběrače „pavoukočtverců“ odměněná krásnou fotografickou publikací Spinnentiere Europas od Heiko Bellmann (zakoupenou z Pavlova rodinného rozpočtu) mě vyřadila z klasického studijního programu na několik měsíců...

Nelze zapomenout, že v době, kdy jsem se k arachnologické komunitě připojil a kdy finšovaly práce na Katalogu pavouků, byly ozdobou a vrcholem většiny seminářů přátelské a dobře miněné „konfrontace“ mezi Pavlem a Vlastíkem Růžičkou. Vlastík, tak jak ho známe,

zastával tradiční konzervativní postoje, zatímco Pavel Kasal, povoláním lékař se specializací na lékařskou statistiku a analýzu dat, působil v této diskusi zcela v souladu se svou zvědavou podstatou spíše jako kverulant či anarchista. Přinášel neustále nové a nové podněty jak databázi vylepšit. Což samozřejmě působilo na Vlastika trochu jako červený hadr a nám ostatním to zprůměňovalo už tak uvolněnou a veselou atmosféru, kterou ze seminářů všichni známe.

Pavel Kasal je mimo své nesporné lékařské a arachnologické znalosti také a především dobromyslný a velkorysý člověk. Mnohokrát mně (a nejen mně) v Praze poskytl azyl u sebe v práci či ubytoval ve svém bytě, kde jsem za „odměnu“, že jsem rodině Kasalově (zahrnující také ženu Zdičku a dceru Zdislávku) „dělal večer společnost“, dostal teplou večeři, zajímavou diskusi, kvalitní četbu před spaním, čistý ručník a vydatnou snídani.

Je mi ctí, že jsme se s Pavlem i přes věkový rozdíl stali přáteli a že mně, ale snad i ostatním, ukázal, jak by měl vypadat amatérský arachnolog v tom nejlepší slova smyslu. Pavlovi přeji k jeho krásnému jubileu především hodně zdraví, životní pohody a elánu. A ať si na nás arachnology vzpomene a svou přítomností v terénu či na seminářích počastuje častěji!

Vitá Bryja

Účastníci arachnologické exkurze na jihozápadní Moravu (rok 2000) v terénu na lokalitě Hadí vrch u Starého Města u Landštejna – zleva: Pavel Kasal, Soňa Šípková, Jan Erhart, Vítězslav Bryja, Aleš Jelínek a Jan Dolanský

Rozhovor s Pavlem Bezděčkou nejen o sekáčích

Letos 4. července oslaví Pavel Bezděčka své 60. narozeniny a k této příležitosti jsem s ním udělal krátký rozhovor.

1) Jsi náš přední a takřka jediný odborník na sekáče, kdy tě začali sekáči zajímat?

Odbornou literaturu o sekáčích jsem začal shromažďovat od roku 1991. Nejstarší mé sbírkové doklady mají dvacet let, pocházejí z roku 1992. V roce 1994 jsem na Hodonínsku zpracoval první inventarizační průzkum sekáčů a v roce 1996 jsem publikoval první odbornou práci.

2) Máš mezi sekáči nějaké oblíbence (rod, čeled'...)?

Obtížně se vybírá z tak malého počtu druhů. Ale budiž, jsou to Nemastomatidae.

3) Chybí ti nějaký náš sekáč ve sbírce nebo je nějaký, kterého jsi neshířel osobně?

Máš-li na mysli sekáče žijící v ČR, tak ty jsem sbíral na našem území všechny s výjimkou *Nemastoma bidentatum sparsum*, tento poddruh jsem dosud sbíral jen v sousedních zemích.

4) Neuvažuješ o „katalogu sekáčů ČR“ (něco jako mají pavouci)?

Na „Katalogu“ pracuji již delší čas. Je pro mne ale velmi obtížné tuto práci v nějakém okamžiku zastavit a výsledky publikovat, protože pro řadu kolegů z muzeí, univerzit a výzkumných ústavů neustále determinuji objemné sběry sekáčů z nejrůznějších typů výzkumů. Objem dat pro katalog tak stále narůstá a zejména přibývají četné údaje pro dosud nezmapovaná území republiky. Takže vydání katalogu v této situaci není aktuální, bylo by to uspěchané a polovičaté řešení. Ovšem ve svém „volném“ čase a na základě požadavku nakladatelství Academia připravuji publikaci o našich sekáčích, která by měla nahradit sice skvělou, ale dnes již zastaralou knihu V. Šilhavého z roku 1956 (Fauna ČSR, sv. 7). Doufám, že až nová publikace vyjde, zvedne se vlna zájmu o sekáče a rychle začnou přibývat faunistická data pro katalog, který by pak logicky měl s odstupem několika let následovat.

5) Jsi také známý entomolog, jaké skupiny tě zajímají především?

S brouky jsem začal již jako klučička v roce 1958. Původní široký zájem se postupně zúžil na jedinou čeled' – Carabidae. Ovšem před 35 lety jsem „objevil“ mravence a od té doby to šlo i se střevlíčky s kopce. Sice jsem s postupem času zavítal i do jiných řádů (např. Odonata a Mecoptera) či jiných taxonů Hymenoptera (Vespinae, Polistinae, *Bombus*), ale dominantní postavení mravenců zásadně ohrozili právě až sekáči.

6) Neuvažoval jsi někdy o tom, že budeš dělat i pavouky?

Uvažoval. Zejména v těch letech, kdy jsem organizoval a spoluorganizoval vícedenní arachnologické exkurze na východní Moravě a když jsem na Bzenecku pro prof. J. Buchara pátral po záhadném slíďákovi, z něhož se nakonec „vyloupl“ nový druh *Alopecosa psammophila*. Tenkrát jsem opravdu vážně přemýšlel o slíďácích a nashromáždil jsem o nich spoustu literatury. Ale sekáči nakonec přece jen zvítězili.

7) Je o tobě známo, že mimo přírodu máš taky mnoho jiných koníčků, mohl by si jmenovat?

Á já. Tedy jen ty nejvýznamnější: cestování, fotografování, kreslení, psaní bajek, pohádek a dalších víceméně nesmyslných textů.

8) A co cestování, kde se ti nejvíce líbilo?

Další děsná otázka. Nemohu přece srovnávat štítý či náhorní plata And se Saharou, ani kráter Vesuvy s korálovými ostrovy v Karibiku. Tam všude to bylo úchvatné. Ale kde jsem se vždy cítil nejlépe, a to nejen díky nádherné přírodě, ale i báječným lidem – to vždy byla a jsou vnitrozemí řeckých ostrovů.

9) Které místo (lokalitu, oblast...) máš v ČR nejraději?

To je ještě obtížnější stanovit. Mnoho míst a lokalit, které jsem miloval, již zaniklo či se změnilo k horšímu. Takže návraty nejsou to pravé. Odpovím tedy tak, že nejraději jsem na místech, která pro sebe teprve objevuji a neznám jejich minulost.

10) Nyní pracuješ jako kurátor zoologických sbírek v muzeu v Jihlavě, vystřídal jsi však rozličná zaměstnání, je to tak?

Je a tu košatou pracovní fluktuaci považuji za výtečnou školu života. Prošel jsem řadou profesí v lesnictví, zemědělství, na veterině, ve výzkumácích, na úřadech, ve státní ochraně přírody. Všechny ty profese byly báječné, ta současná je však nejzajímavější.

Děkuji za rozhovor a ať se daří nejen v profesním životě.

Ondřej Machač

Výzvy

Opiliones – sběr materiálu a faunistických dat

Vážené kolegyně, vážení kolegové. Jako již několikrát ústně, tak tentokrát i písemně se na Vás obracím s prosbou o materiály sekáčů (Opiliones) z území České republiky. Při sběru pavoukoců, zejména pak při užití kvantitativních metod (zemní pasti a nárazové pasti), se setkáváte se sekáči. Způsob jejich uložení je naprosto totožný s Vaší cílovou skupinou. Proto se na Vás obracím s prosbou, abyste ulovené materiály sekáčů nevyhazovali, ale ukládali a umožnili mi jejich zpracování. Pro materiál rád přijedu kamkoli, stačí mi jen dát zprávu. Se stejnou ochotou a radostí se zapojím do jakéhokoli faunistického výzkumu pavoukoců, který právě realizujete či plánujete.

Ze zkušenosti vím, že někteří z Vás drží ve svých podsírkách menší množství sekáčů, zejména markantních druhů, jako je např. *Ischyropsalis hellwigi*, *Gyas titanus*, *Zacheus crista*, popř. zástupce čeledi Nemastomatidae a Trogulidae. Proto Vás prosím o poskytnutí lokalitních údajů těchto materiálů pro centrální databázi Opiliones, kterou vytvářím v Muzeu Vysočiny v Jihlavě. Ta bude základním podkladem pro zpracování budoucího Katalogu sekáčů České republiky.

Děkuji Vám za jakoukoli spolupráci.

Pavel Bezděčka

Kontakt: bezdecka@muzeum.ji.cz

Muzeum Vysočiny Jihlava, Masarykovo nám. 55, 586 01 Jihlava

Bibliografie

Česká bibliografie 2012

Pavouci

BUCHAR J. & HAJER J. 2011a: Pavouci NPR Božídarské rašeliniště a hodnocení přírodních poměrů Krušných hor 1. The significance of spider communities in the Božídarské rašeliniště National Nature Reserve for the evaluation of the Environmental quality of the Krušné hory Mountains 1. *Živa* **97** (5): 239–242 (in Czech, English summary).

BUCHAR J. & HAJER J. 2011b: Pavouci NPR Božídarské rašeliniště a hodnocení přírodních poměrů Krušných hor 2. The significance of spider communities in the Božídarské rašeliniště National Nature Reserve for the evaluation of the Environmental quality of the Krušné hory Mountains 2. *Živa* **97** (6): 281–284 (in Czech, English summary).

- DOLANSKÝ J. 2012: Zápřednice rodu *Cheiracanthium* v jižní Evropě a Středomoří [Spiders of the genus *Cheiracanthium* in southern Europe and Mediterranean]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 48 (in Czech).
- DOLEJŠ P. 2012: Přední český arachnolog profesor Buchar oslavil své 80. narozeniny. *Přírodovědci.cz*, <http://www.prirodovedci.cz/aktuality/predni-cesky-arachnolog-profesor-buchar-oslavil-sve-80-narozeniny> (20. 2. 2012).
- DOLEJŠ P., BUCHAR J. & SMRŽ J. 2012: Životní cyklus a snovací aparát slíďáků (Araneae: Lycosidae) [Life cycle and a spinning apparatus of wolf spiders (Araneae: Lycosidae)]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 49 (in Czech).
- DOLEJŠ P., KUBCOVÁ L. & BUCHAR J. 2012: Reproduction of *Arctosa alpigena lamperti* (Araneae: Lycosidae) – where, when, how, and how long? *Invertebr. Reprod. Dev.* **56** (1): 72–78.
- DOLEJŠ P. & KÚRKA A. 2012: Sbirka plachetnatek (Araneae: Linyphiidae) prof. Františka Millera uložená v Národním muzeu v Praze [Prof. František Miller's collection of money spiders (Araneae: Linyphiidae) deposited in the National Museum in Prague (Czech Republic)]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 50 (in Czech).
- FÖRT S. 2012: *Pozorování křížáka rudohnědého* (Larinioides ixobolus) [Observation on an araneid Larinioides ixobolus]. Maturitní práce, Gymnázium Pierra de Coubertina, Tábor, 33 pp. (in Czech).
- HRADSKÁ I. & TĚTÁL I. 2011: Pavouci (Araneae) a střevlíkovití brouci (Coleoptera, Carabidae) vybraných lokalit Sušicko-horažďovických vápenců. Spiders and Carabid beetles of Sušicko-horažďovické limestones. *Erica* **18**: 131–146 (in Czech, English abstract).
- HULA V., KOŠULIČ O. & ŠŤASTNÁ P. 2012: Spiders (Araneae) of selected sinkholes of Moravský kras Protected Landscape Area (Czech Republic). *Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun.* **40** (1): 57–70.
- KORENKO S., SCHMIDT S., GIBSON G. A. P. & PEKÁR S. 2012: *Calymmochilus dispar* Bouček & Andriescu, the parasitoid of ant-eating spiders. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 99–100.
- KOŠULIČ O. & HULA V. 2011: Arachnofauna přírodní rezervace Louky pod Kumstátem (Česká republika). Arachnofauna of Louky pod Kumstátem Nature Reserve (Czech Republic). *Klapalekiana* **47** (3–4): 201–212 (in Czech, English abstract and summary).
- KOŠULIČ O. & HULA V. 2012: Předběžné výsledky vlivu ekologického zemědělství a integrované ochrany vinic na druhovou diverzitu araneofauny viničných teras jižní Moravy [Impact of ecological and integrated pest management on epigeal spider diversity in the vineyard terraces of South Moravia – preliminary results]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 101–102 (in Czech).

- KOŠULIČ O., HULA V. & NIEDOBOVÁ J. 2012: Affinity of rare species *Cheiracanthium pennyi* O. P.-Cambridge, 1873 and *Cheiracanthium montanum* L. Koch, 1877 (Araneae: Miturgidae) to land snail shells – reasons for poorly known ecology in the Czech Republic? In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 102–103.
- KRALJ-FIŠER S., SCHNEIDER J. M., JUSTINEK Ž., KALIN S., GREGORIČ M., PEKÁR S. & KUNTNER M. 2012: Mate quality, not aggressive spillover, explains sexual cannibalism in a size dimorphic spider. *Behav. Ecol. Sociobiol.* **66** (1): 145–151.
- KRUMPÁLOVÁ Z. & ÉNEKESOVÁ E. 2012: Classification of ground living spiders (Araneae) into flooded areas of the Central Europe. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 114.
- NOVOTNÁ L., HULA V. & ŠŤASTNÁ P. 2012: Jak pavouci kolonizují jámový lom [How do spiders colonise the quarry]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 145–146 (in Czech).
- PEKÁR S., CODDINGTON J. A. & BLACKLEDGE T. 2012: Evolution of stenophagy in spiders (Araneae): evidence based on the comparative analysis of spider diets. *Evolution* **66** (3): 776–806.
- RAŠKA J., EXNEROVÁ A. & ŠTYS P. 2012: Reakce skákavky *Evarcha arcuata* na aposematické plošnice [Reactions of the jumping spider *Evarcha arcuata* to aposematic true bugs]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 167 (in Czech).
- ŘEZÁČ M. 2012: Rozhovor s Janem Bucharem k 80. narozeninám. *Živa* **98** (2): XXIII–XXV (in Czech).
- ŘEZÁČ M. & KREJSOVÁ K. 2012: Why several capturing tactics evolved in woodlice eating *Dysdera* spiders? In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 171.
- ROUŠAR A. 2011: Pavouci a sekáči Meluzíny – Krušné hory [Spiders and harvestmen of the Meluzína – Ore Mountains]. *Památky, příroda, život* **43** (4): 12–15 (in Czech).
- SVOJANOVSKÁ H., DOLANSKÝ J. & ŠAFÁŘOVÁ L. 2012: Rozšíření a ekologie zápřednice jedovaté *Cheiracanthium punctorium* (Villers, 1789) (Araneae, Miturgidae) ve východním Polabí [Distribution and ecology of the spider *Cheiracanthium punctorium* (Villers, 1789) (Araneae, Miturgidae) in the east Labe river basin]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 185–186 (in Czech).
- TROPEK R. & ŘEZÁČ M. 2012: Pavouci [Spiders]. In TROPEK R. & ŘEHOUNEK J. (eds), *Bezobratlí postindustriálních stanovišť: Význam, ochrana a management*. Entomologický ústav AV ČR & Calla, České Budějovice, pp. 116–127 (in Czech).

Štírci

KRAJČOVIČOVÁ K. 2012: Výskyt druhu *Allochernes peregrinus* Lohmander, 1939 (Pseudoscorpiones: Chernetidae) v Českém krase (Česká republika) [Occurrence of *Allochernes peregrinus* Lohmander, 1939 (Pseudoscorpiones: Chernetidae) in Bohemian Karst (Czech Republic)]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, pp. 109–110 (in Slovak).

Štíři

PLÍŠKOVÁ J. 2012: *Diverzita a rozšíření štírů (Arachnida: Scorpiones). Diversity and distribution of scorpions (Arachnida: Scorpiones)*. BSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 41 pp. (in Czech, English abstract).

PLÍŠKOVÁ J., VALLO P., KOVAŘÍK F. & ŠTÁHLAVSKÝ F. 2012: Karyotypová diferenciacie alpských štírů podrodu *Alpiscorpius* (Scorpiones: Euscorpiidae) [Karyotype differentiation of Alpine scorpions of the subgenus *Alpiscorpius* (Scorpiones: Euscorpiidae)]. In BRYJA J., ALBRECHTOVÁ J. & TKADLEC E. (eds), *Zoologické dny Olomouc 2012. Sborník abstraktů z konference 9.–10. února 2012*. Ústav biologie obratlovců AV ČR, Brno, p. 156 (in Czech).

Sekáči

Opilionologická literatura je pravidelně ob rok publikována Pavlem Bezděčkou, proto ji již v Pavoukovi nebudeme uvádět. Aktuální bibliografii naleznete v následujícím článku:

BEZDĚČKA P., BEZDĚČKOVÁ K. 2012: Bibliografie české a slovenské opilionologické literatury z let 2010 a 2011 (Czech and Slovak harvestmen bibliography from 2010 to 2011). *Západočeské entomologické listy* 3: 10–13 (in Czech, English abstract).

Britská bibliografie 2012

V prvním letošním čísle časopisu *Bulletin of the British arachnological Society* bylo publikováno sedm článků. Protože je obsah *Bulletinu* od letošního roku on-line (http://wiki.britishtspiders.org.uk/index.php5?title=Publications/The_Bulletin), uveřejňujeme jeho obsah v Pavoukovi naposledy. Nadále budeme uvádět už jen seznam článků v časopisu *The Newsletter of the British arachnological Society*. Vybírat ale budeme jen ty, které se týkají jen arachnologie a nikoliv organizačních záležitostí BAS či lokálních britských faunistických nálezů typu „Slíďák lesostepní objeven u Čáslavi“.

BAERT L. 2012: An interesting symmetric palpal teratology in *Trochosa ruricola* (De Geer, 1778). *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 222–223.

COLLYER P. 2012: The jumping spider *Philaeus chrysops* in Croydon and identifying arachnids from photographs. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 4–5.

DANKITTIPAKUL P., JÄGER P. & SINGTRIPOP T. 2012: First record of the genus *Heradion* (Araneae, Zodariidae) from Laos, with description of a new species. *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 231–234.

DAWSON I. 2012: Dramatic spread of *Nigma walckenaeri*. *S. R. S. News* 72 In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 25–26.

DUFFEY E. 2012: Spider populations and their response to different habitat types. *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 213–222.

EBERHARD W. G. 2012: Cues guiding placement of the first loop of the sticky spiral in orbs of *Micrathena duodecimspinosa* (Araneidae) and *Leucauge mariana* (Tetragnathidae). *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 224–227.

EBERHARD W. G. 2012: Correlations between leg positions and spaces between sticky lines in the orbs of *Micrathena duodecimspinosa* (Araneae: Araneidae). *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 235–240.

GABRIEL R., HÜSSER M. & EHRLER R. 2012: *Sphaerobothria hoffmanni* Karsch, 1879 a species new to Panama (Araneae: Theraphosidae). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 2–3.

KOSIBA S., ALLEN P. & BARRANTES G. 2012: Feeding effectiveness of *Megaphobema mesomelas* (Araneae, Theraphosidae) on two prey types. *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 228–230.

MARRIOTT D. 2012: *Cryptachaea blattea* (Urquhart, 1883) a theridiid new to Great Britain. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 9–10.

MILNER E. 2012: New *Anyphaena* species recorded in London, a second species new to Britain from Mile End Park, Tower Hamlets. *S. R. S. News* 72 In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 23–24.

PENNEY D., GREEN D. I., TITCHENER S. B., TITCHENER B. G., BROWN T. A. & PREZIOSI R. F. 2012: An unusual palaeobiocoenosis of subfossil spiders in Colombian copal. *Bull. Br. arachnol. Soc.* 15 (7): 241–244.

RUSSELL-SMITH T. 2012: An elusive spider: Surveying for *Midia midas* in 2011. *S. R. S. News* 72 In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 29–31.

TAYLOR C. 2012: Observing *Argyroneta aquatica* the water spider. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 3–4.

WILLIAMS H. 2012: How common are common spiders? *S. R. S. News* 72 In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 26–27.

WILSON R. 2012: An American jumper in Leeds, West Yorkshire and update on non-native taxa recorded in the UK. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 10–15.

WILSON R. 2012: Spiders (Arachnida, Araneae) of Rodley Nature Reserve, Leeds (VC 64). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* 123: 6–9.

Str. 3: Autor fotek třesavky *Holocnemus pluche* je Karel Maršík.

Str. 3: Správné **proporce** epigyny druhu *Sintula spiniger* (Balogh & Loksa 1947):

Str. 6: V článku o interaktivním klíči plachetnatek Anny Stäubli, chybí **odstavec**:

Příběh má ovšem neuvěřitelné pokračování. Na brněnském semináři mi Vláďa Hula předhodil další plachetnatku. Samičku. Děsně nápadnou. A zase v žádných knihách nebyla! Tak zase ten klíč od Anči. Nejprve to nějak nešlo, tak jsem vše zrušil a začal zadávat jenom naprosto jasné znaky. Tedy trn na metatarsch tam je. (V nouzi je asi lepší nezadávat znaky, které nejsou, jako „žádné trny na femurech“; můžou být ulámané.) „Odstávající epigyna“ to vyřešila: *Sintula spiniger* (Balogh, 1935)! Nesmírně vzácný panonský druh, u něhož je v tištěné verzi *Spinnen Mitteleuropas* mylně uvedeno, že samička není známa (a tudíž tam není obrázek té velmi nápadné epigyny). Samečka druhu dokonce popsal prof. Miller podle materiálu ze Slovenska, od Štúrova. A pojmenoval jej podle nálezce – svého nadějněho žáka – *Sintula buchari* Miller, 1968. Dnes je toto jméno synonymem, ale je potěšující, že se druh vyskytuje i na našem území.

Str. 8: Do výzvy „Roztoči na pavoukovcích“ se nevešel **obrázek** štirka s přísátými roztoči (foto: J. Maňkol):

Autorům se tímto omlouváme.

Na letošní expedici v Kostarice potkaly E. Líznarová a L. Sentenská krásné pavoukovce!

Obr. 1: *Centruroides limbatus* (foto: Ch. Komposch)

Obr. 2: *Deinopsis* cf. *longipes* (foto: Ch. Komposch)

Obr. 3: Bizardní snovačka *Argyrodes colubrinus* (foto: G. Kunz)

Obr. 4: *Laniatores* sp. (foto: Ch. Komposch)

Obr. 5: *Araneidae* sp. (foto: G. Kunz)

Evropský pavouk roku 2012 *Meta menardi* ve fotografiích (foto: O. Machač)

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 32
Vydává: Česká arachnologická společnost
Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart
Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov
E-mail: pavouk@arachnology.cz, machac.ondra@seznam.cz
ISSN: 1804-7254
Zpracováno v programu: Microsoft Word, písmo Times New Roman
Titulní strana: *Meta menardi*, evropský pavouk roku 2012
 Vychází nepravidelně. Toto číslo vyšlo 9. června 2012.